

शाळा, शिक्षक, विद्यार्थी या सर्वांची माहिती सरल
(SARAL – Systematic Administrative Reforms
for Achieving Learning By Students) या
संगणक प्रणालीद्वारे भरून घेण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संगण १०१५/प्र.क्र.१९/संगणक
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-३२
तारीख: ३ जुलै, २०१५

वाचा

- १) शासन परिपत्रक क्र. शैसांमा-२०१२/प्र.क्र.२६/१२/सांख्यिकी कक्ष, दि. ३० मे २०१२.
- २) शासन निर्णय क्रमांक: शैसांमा-२०१२/प्र.क्र.११६/१२/सांख्यिकी कक्ष,
दि. २८ जानेवारी २०१३
- ३) शासन निर्णय क्र. प्राशिधो-२०१३/(प्र.क्र. १०/२०१३)/प्राशि-१, दि. १८ एप्रिल २०१३.
- ४) शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१३/प्र.क्र.९६/आरटीई, दि. १४ नोव्हेंबर २०१३
- ५) शासन निर्णय क्र. शैगुवि २०१५/(८०/१५) एसडी ६, २२ जून, २०१५

प्रस्तावना -

विविध प्रकारच्या शैक्षणिक व प्रशासकीय नियोजनासाठी विभिन्न स्वरूपाच्या सांख्यिकीय माहितीची गरज असते. अशा माहितीची विविध पातळींवरून, शाळांकडून सातत्याने मागणी केली जाते. ही माहिती वेगवेगळ्या स्तरावर कागदावर (Hard copy) उपलब्ध असते. सदर माहिती संगणकावर सॉफ्ट कॉपीच्या स्वरूपात एकत्रितरित्या संकलित नसते. यामुळे शिक्षक, मुख्याध्यापक, केंद्रप्रमुख यांचा भरपूर वेळ ही माहिती गोळा करणे, संकलित करणे यासाठी खर्ची पडतो. यामध्ये खूप मोठ्या प्रमाणावर स्टेशनरी वाया जाते. मनुष्य तास वाया जातात. शिक्षकांचा, मुख्याध्यापकांचा बराच वेळ माहिती तयार करणे, ती गोळा करणे या अशैक्षणिक कामामध्ये जातो. त्यामुळे त्यांना अध्ययन-अध्यापनासाठी पुरेसा वेळ उपलब्ध होत नाही. त्याचा विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेवर प्रतिकूल परिणाम होतो.

बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ मधील कलम २७ नुसार शिक्षकांना केवळ दशवार्षिक जनगणना, आपत्कालीन परिस्थितीमुळे उद्धवलेली स्थिती व निवडणुका याखेरीज अशैक्षणिक कामे देता येणार नाहीत.

या अधिनियमाच्या कलम ३ नुसार सर्व मुलांना मोफत व सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण मिळण्याचा अधिकार प्राप्त झाला आहे. या अधिनियमातील कलम २९ नुसार मुलांना बालकेंद्री व बालस्नेही

पध्दतीने गुणवत्तापूर्ण शिक्षण देण्यासाठी व त्यांचे सातत्यपूर्ण सर्वकष मूल्यमापन करण्याकरिता शिक्षकांचा संपूर्ण वेळ अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेसाठी उपयोगी येणे आवश्यक आहे.

दरवर्षी भारत सरकारच्या युडायस या प्रणालीनुसार ३० सप्टेंबर या संदर्भाकित दिनांकास राज्यातील सर्व शाळांकडून माहिती संकलित केली जाते. यामधील माहिती ही केवळ सांख्यिकीय स्वरूपात असून ती मर्यादित प्रमाणात उपलब्ध होते. त्यामध्ये विद्यार्थीनिहाय माहिती उपलब्ध होत नाही. शालेय शिक्षण विभागाकरिता विविध प्रकारचे धोरणात्मक निर्णय घेणे, प्रभावी नियोजन करणे, आर्थिक तरतुदीचे नियोजन करणे, सनियंत्रणासाठी अचूक व निर्धारित वेळेत सांख्यिकीय माहिती प्राप्त करून घेणे गरजेचे असते. मात्र युडायस या प्रणालीमधून प्राप्त माहिती या सर्व बाबींकरिता पुरेशी नसते. त्यामुळे शिक्षकांकडून वर्षभर वेळोवेळी माहिती मागवावी लागते.

त्याचप्रमाणे राज्यात आधार कार्ड नोंदणीचे कार्य मोठ्या प्रमाणावर घेण्यात आले असून विद्यार्थ्यांचे (६ ते १८ वर्षे वयोगट) आधार कार्ड नोंदणीची मोहीम शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.४९/एसडी-१, दि.२१ एप्रिल, २०१५ अन्वये हाती घेण्यात आली आहे. सध्या ७० टक्के विद्यार्थ्यांची नोंदणी झाली असली तरी येत्या काही महिन्यात ती १०० टक्के पर्यंत पोहोचणार आहे. १८ पेक्षा अधिक वयोगटातील लोकांचे आधारकार्ड नोंदणी जवळजवळ पूर्ण झालेली आहे. त्यामुळे प्रत्येक विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांबद्दल अचूक माहिती संगणकीकृत करून त्याचे ट्रॅकिंग करणे शक्य झाले आहे. मुले आणि शिक्षक / शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची वैयक्तिक माहिती भरल्याने त्यांच्याबद्दल सांख्यिकीय माहिती संगणकाद्वारे आपोआप प्राप्त होणार आहे. त्यामुळे सांख्यिकीय माहिती भरण्याच्या त्रुटी कमी होणे शक्य झाले आहे. तसेच मूलनिहाय, व्यक्तिनिहाय, संस्थानिहाय व शाळानिहाय एकदा माहिती भरली की फक्त नव्याने शाळेत दाखल होणारी मुले, नव्याने सेवेत येणारे शिक्षक / कर्मचारीवृंद, नवीन शाळा व नवीन संस्था याबद्दलच माहिती भरावी लागणार आहे. शाळेतून पास होणारी मुले, सेवानिवृत्ती इत्यादी कारणांनी कमी होणारे शिक्षक व कर्मचाऱ्यांची माहिती संगणक स्वतःहून काढणार असल्यामुळे माहिती भरण्याची प्रक्रिया पहिले वर्ष सोडल्यास येणाऱ्या काळात खूप सोपी होणार आहे. अशी संगणकीकृत माहिती उपलब्ध असल्यावर तिमाही, सहामाही, वार्षिक माहिती मागविण्याची गरज संपणार आहे. कारण ती संगणकामधून उपलब्ध होणार आहे.

त्याचप्रमाणे राज्यात आधार कार्ड नोंदणीचे कार्य मोठ्या प्रमाणावर घेण्यात आले असून विद्यार्थ्यांचे (६ ते १८ वर्षे वयोगट) आधार कार्ड नोंदणीची मोहीम शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.४९/एसडी-१, दि.२१ एप्रिल, २०१५ अन्वये हाती घेण्यात आली आहे. सध्या ७० टक्के विद्यार्थ्यांची नोंदणी झाली असली तरी येत्या काही महिन्यात ती १०० टक्के पर्यंत पोहोचणार आहे. १८ पेक्षा अधिक वयोगटातील लोकांचे आधारकार्ड नोंदणी जवळजवळ पूर्ण झालेली आहे. त्यामुळे प्रत्येक

विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांबद्दल अचूक माहिती संगणकीकृत करून त्याचे ट्रॅकिंग करणे शक्य झाले आहे. मुले आणि शिक्षक / शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची वैयक्तिक माहिती भरल्याने त्यांच्याबद्दल सांख्यिकीय माहिती संगणकाद्वारे आपोआप प्राप्त होणार आहे. त्यामुळे सांख्यिकीय माहिती भरण्याच्या त्रुटी कमी होणे शक्य झाले आहे. तसेच मूलनिहाय, व्यक्तिनिहाय, संस्थानिहाय व शाळानिहाय एकदा माहिती भरली की फक्त नव्याने शाळेत दाखल होणारी मुले, नव्याने सेवेत येणारे शिक्षक / कर्मचारीवृंद, नवीन शाळा व नवीन संस्था याबद्दलच माहिती भरावी लागणार आहे. शाळेतून पास होणारी मुले, सेवानिवृत्ती इत्यादी कारणांनी कमी होणारे शिक्षक व कर्मचाऱ्यांची माहिती संगणक स्वतःहून काढणार असल्यामुळे माहिती भरण्याची प्रक्रिया पहिले वर्ष सोडल्यास येणाऱ्या काळात खूप सोपी होणार आहे. अशी संगणकीकृत माहिती उपलब्ध असल्यावर तिमाही, सहामाही, वार्षिक माहिती मागविण्याची गरज संपणार आहे. कारण ती संगणकामधून उपलब्ध होणार आहे.

या सर्व बाबींचा लाभ घेऊन माहिती देणे, माहिती संकलित करणे आणि माहितीचे विश्लेषण करणे या कामांमधून शिक्षक व पर्यवेक्ष्य यंत्रणेची शक्य तितक्या सोडवणूक करून त्यांचा अधिकाधिक वेळ मुलांच्या शिक्षणाची गुणवत्ता वाढीसाठी जाणे अपेक्षित आहे. राज्याने प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र कार्यक्रम दि.२२ जून, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये सुरु केला आहे. त्यामध्ये शिक्षकांकडून दरवर्षी १३० प्रकारची मागविली जाणारी माहिती कमी करण्याबद्दल उल्लेख सुध्दा करण्यात आला आहे. शैक्षणिक गुणवत्तावाढीच्या दृष्टीने आवश्यक अशा प्रशासकीय सुधारणेसाठी संगणकीय प्रणाली विकसित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

राज्यातील प्रत्येक मान्यताप्राप्त शाळेची, त्या शाळेमध्ये कार्यरत मान्यताप्राप्त, शिक्षकांची, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची, या शाळांमध्ये प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांची संपूर्ण माहिती ऑनलाईन भरण्यासाठी राष्ट्रीय सूचना-विज्ञान केंद्र (NIC) पुणे यांच्या माध्यमातून सरल (SARAL - Systematic Administrative Reforms for Achievement of Learning By Students) ही संगणक प्रणाली विकसित करण्यात आली आहे.

या संगणक प्रणालीचा विविध स्तरावर पुढीलप्रमाणे उपयोग होणार आहे.

१. बहुतांश माहिती आवश्यकतेनुसार वर्षातून एकदाच ऑनलाईन भरण्याची सुविधा या संगणक प्रणालीमध्ये आहे. त्यामुळे शिक्षक व क्षेत्रीय अधिकारी यांचेकडून वर्षभर सातत्याने माहिती मागविणे, गोळा करणे व ती संकलित करण्यासाठी लागणारे मनुष्यबळ, स्टेशनरी, निधी व वेळेची बचत होणार आहे.

२. एकदा संकलित केलेली माहिती आवश्यकतेनुसार फक्त अद्ययावत (Updates) केल्यास पूर्ण माहिती पुनः नव्याने दरवर्षी भरण्याची गरज नाही.

३. संस्थांची माहिती (Institute database) : राज्यामध्ये प्राथमिक शाळा व मोठ्या प्रमाणावर माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा ह्या खाजगी व्यवस्थापनामार्फत चालविल्या जातात. या सर्व खाजगी व्यवस्थापनामार्फत संस्थांद्वारा चालविण्यात येणाऱ्या शाळांची व संस्थांची कोणतीही माहिती एकत्रितरित्या संकलित स्वरूपात उपलब्ध होत नाही. त्यामुळे संस्था विषयक बाबींसंबंधी निर्णय घेण्यात अडचणी निर्माण होतात. या संस्थांची माहिती ऑनलाईन भरण्यासाठी संकेतस्थळावर संस्था नोंदणी (Sanstha Registration) ची सुविधा उपलब्ध करून दिलेली आहे.

३.१ यामध्ये संस्थाविषयी सर्व माहिती, समिती पदाधिकाऱ्यांचा तपशील, संस्थेच्या धर्मादाय कार्यालयाकडे नोंदणी केलेल्या प्रमाणपत्रांचा तपशील, अधिकृत पदाधिकाऱ्यांचा तपशील व संस्थेमार्फत चालविल्या जाणाऱ्या शाळांची संख्यात्मक माहिती संस्था स्तरावर भरून घेण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे.

३.२ संस्था ऑनलाईन रजिस्टर झाल्यानंतर त्या त्या जिल्हयामध्ये शाळा लॉगिनला शाळा स्वतःची माहिती भरताना आपली स्वतःची संस्था आपल्या शाळेस जोडून घेणार आहे. अशा प्रकारे संस्थेच्या सर्व शाळा ह्या संबंधित संस्थेस जोडल्या जातील.

३.३ या कार्यपध्दतीमुळे प्रत्येक संस्थाचालकास आपल्या शाळा, शिक्षक व विद्यार्थी यांची सर्व प्रकारची माहिती ऑनलाईन उपलब्ध होणार आहे. त्यामुळे संस्थांना आपल्या शाळांची सर्व सांख्यिकीय माहिती उपलब्ध झाल्यामुळे पुढील प्रगतीसाठी नियोजन करण्यास मदत होणार आहे.

४. शाळांची माहिती (school database) : शाळा विषयक माहितीमध्ये शाळा प्रकार, व्यवस्थापन, शाळा मान्यता, माध्यम, पत्ता, संपर्क व्यक्तीचे नाव, त्याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक, पूर्व प्राथमिक शिक्षणाची सुविधा, शाळा तपासणी, शाळांना मिळालेले अनुदान, त्याचा विनियोग, विविध प्रकारच्या समित्या, त्यामधील सदस्यांचा तपशील, बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम २००९ मधील तरतुदींची माहिती, सातत्यपूर्ण सर्वेकष मूल्यमापन, मोफत साहित्याचा पुरवठा, दुर्बल घटक व वंचित गटातील विद्यार्थ्यांना २५ टक्के राखीव जागांवर प्रवेश, माध्यान्ह भोजन योजना, शाळांमधील भौतिक सुविधांची स्थिती, विविध प्रकारच्या खेळांची व साहित्याची उपलब्धता, शाळेमध्ये उपलब्ध असणाऱ्या इतर सोयी (उदा.संगणक प्रयोगशाळा, आयसीटी प्रयोगशाळा इ.) विद्यार्थी वाहतूक व्यवस्था, शाळेमध्ये वर्गनिहाय तुकडीनिहाय दैनंदिन वेळापत्रक, शैक्षणिक व सहशालेय उपक्रम, शिकविले जाणारे विषय, शैक्षणिक शुल्क विषयक माहिती, विविध बँक खात्याचा तपशील अशा विविध प्रकारची माहिती संकलित केली जाणार आहे.

या माहितीचा उपयोग शिक्षक, पालक, मुख्याध्यापक, पर्यवेक्षकीय यंत्रणेस पुढील प्रमाणे करता येणार आहे.

४.१) सदर माहितीमधून शाळेची सद्यस्थिती समजणार आहे. त्यानुसार निकषावर आधारित शाळेच्या गरजा स्पष्ट होतील. त्यावर आधारित आवश्यक असलेल्या बाबींचे नियोजन करून आराखडा तयार करता येणार आहे.

४.२) वर्गवार व विषयवार अध्यापनाची सद्यस्थिती मुख्याध्यापक, पालक यांना प्राप्त होणार आहे.

४.३) शिक्षकांकडे सोपविण्यात आलेले विषय, अध्यापनाचा कार्यभार, इ. विषयक माहिती मुख्याध्यापकांना, पालकांना मिळणार आहे.

४.४) अक्षाक्ष, रेखांशानुसार शाळांच्या भौगोलिक स्थानाविषयी माहिती प्राप्त होणार असल्याने प्राथमिक, उच्च प्राथमिक, माध्यमिक शाळांची गरज निश्चित करून शाळा आरेखन (school mapping) करण्यास मदत होणार आहे.

४.५) शिक्षण हक्क कायद्यातील अनुसूचीनुसार निकषांची पूर्तता करणाऱ्या शाळांची माहिती प्राप्त होणार असून सर्व शाळा शिक्षण हक्क कायद्यास अनुरूप (RTE Compliant) करण्यासाठी आवश्यक ते नियोजन व अंमलबजावणी करण्यास या माहितीचा उपयोग होणार आहे. तसेच शासनाच्या विविध योजनांची अंमलबजावणी करण्यासाठीही सदरची माहिती उपयुक्त ठरणार आहे.

५. शिक्षक/शिक्षकेतर माहिती (Teaching-non teaching staff database) - कर्मचाऱ्यांच्या माहितीसंबंधी (staff-portal) वर कार्यरत शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची, त्यांच्या सेवेच्या सर्व तपशीलाची माहिती ऑनलाईन घेतली जाणार आहे. शिक्षकांची शैक्षणिक व्यावसायिक अर्हता, त्यांनी घेतलेली प्रशिक्षणे, त्यांना मिळणाऱ्या विविध सुविधांसंबंधीची माहिती (उदा. Pension, GPF, GIS इ.), वारस नोंदणीचा तपशील, ते शिकवीत असलेले विषय, त्यांचा कार्यभार इ. तपशील घेतले जाणार आहेत. त्याचा फायदा पुढीलप्रमाणे होईल.

५.१) कर्मचाऱ्यांची अद्ययावत सेवापुस्तके ऑनलाईन उपलब्ध होतील.

५.२) कर्मचाऱ्यांच्या प्रशिक्षण विषयक गरजा निश्चित करता येतील.

५.३) वरिष्ठ वेतनश्रेणी व निवडश्रेणी संबंधी प्रशिक्षणाबाबत निर्णय घेता येतील.

५.४) कर्मचाऱ्यांची सेवानिवृत्ती प्रकरणे याद्वारे तयार करण्यास मदत होणार आहे.

५.५) कर्मचाऱ्यांच्या सेवापुस्तकामध्ये सेवाविषयक त्रुटी (उदा.सेवाखंड इ.) निदर्शनास आल्यास

त्याबाबत योग्य तो निर्णय घेणे सुलभ होणार आहे.

५.६) शाळांमध्ये अतिरिक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांचा तपशील या माहितीमधून समजणार आहे. त्यावर आधारित समायोजन करण्यासाठी उपलब्ध जागांची माहिती ऑनलाईन मिळणार आहे. ऑनलाईन

रिक्त जागांचा तपशील प्राप्त झाल्यास अतिरिक्त ठरणान्या शिक्षकांना रिक्त जागातील पसंतीच्या ठिकाणी पदस्थापनेसाठी निकषानुसार ऑनलाईन विकल्प देता येईल. समायोजनाची संपूर्ण प्रक्रियाही ऑनलाईन ठेवण्यात येणार असल्याने त्यामध्ये पारदर्शकता राहिल.

५.७ शाळांमध्ये मंजूर, कार्यरत, रिक्त पदांचा तपशील प्राप्त होणार असल्याने नवीन पदभरती संबंधी निर्णय घेणे सोपे होणार आहे.

५.८ सर्व कर्मचाऱ्यांची माहिती ऑनलाईन असल्याने प्रत्येक व्यवस्थापनाची संवर्गनिहाय अचूक सेवाज्येष्ठता याद्या तयार करणे सुलभ होईल. त्यामुळे प्रशासनाचा, संस्थांचा वेळ वाचणार असून कर्मचाऱ्यांच्या पदोन्नती विषयक बाबींसंबंधी त्वरेने निर्णय घेण्यास मदत होणार आहे.

६. विद्यार्थी माहिती (Student database) : यामध्ये विद्यार्थ्यांच्या वैद्यकीय तपासणी बाबतच्या तपशीलासह इतर संपूर्ण माहिती भरून घेतली जाणार आहे.

६.१ विद्यार्थ्यांची सातत्यपूर्ण सर्वेक्षण मूल्यमापन पध्दती अंतर्गत शैक्षणिक प्रगती विषयक माहिती ऑनलाईन भरल्यामुळे विद्यार्थ्यांचे प्रगतीपुस्तक ऑनलाईन तयार होणार आहे. प्रत्येक सहामाहीची विद्यार्थ्यांची प्रगती शिक्षक, मुख्याध्यापक, पालक ऑनलाईन पाहू शकतील.

६.२ इयत्ता ९ वी व इयत्ता ११ वी च्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीची माहिती ऑनलाईन घेण्यात येणार आहे.

६.३ प्रगतीपुस्तक ऑनलाईन तयार झाल्यामुळे वर्गशिक्षकांना वेगळे प्रगतीपुस्तक ठेवण्याची गरज भासणार नाही. ऑनलाईन प्रगतीपुस्तक प्रिंट काढून स्वाक्षरी करून पालकांना देता येईल. नजिकच्या काळात वर्गशिक्षक व मुख्याध्यापक यांची डिजीटल स्वाक्षरी करून पालकांना प्रगतीपुस्तक देण्याचे प्रस्तावित आहे.

६.४ विद्यार्थी, शाळानिहाय विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचे मूल्यमापन उपलब्ध होणार असल्याने विद्यार्थ्यांच्या प्राप्त झालेल्या गुणांची/श्रेणीची पडताळणी करून अप्रगत विद्यार्थ्यांना पूरक मार्गदर्शन करण्यासाठी कार्ययोजना विकसित करून त्याची अंमलबजावणी करणे सोयीचे होणार आहे.

६.५ विद्यार्थ्यांची गळती रोखण्यासाठी इयत्ता १२ वी पर्यंत शाळा सोडणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा शाळा सोडल्याचा दाखला हातात न देता त्याने ज्या नवीन शाळेत/महाविद्यालयात प्रवेश घेतला असेल अशा शाळांमध्ये दाखला ऑनलाईन हस्तांतरित करता येणार आहे. त्यामुळे प्रत्यक्षात होणारी गळती रोखण्यास/नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे. केवळ राज्याबाहेर प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना त्यांनी त्या ठिकाणी प्रवेश घेतल्याची खात्री करून संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या प्रतिस्वाक्षरीने हा दाखला पालकांकडे देण्यात येईल अथवा शाळांकडे पाठविता येईल.

६.६ या माहितीचा उपयोग Child tracking पुरता मर्यादित राहणार नसून प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र कार्यक्रमा अंतर्गत Child Educational Quality Tracking System सुद्धा यामाध्यामातून तयार होत आहे. या प्रणालीमुळे मुले शाळेत नियमित येत आहेत किंवा नाहीत यासोबतच ते शिकत आहेत की नाही हे लक्षात येणार आहे.

६.७ पालकांना आपल्या पाल्याची प्रगती पाहण्यासाठी ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध करून दिली जाईल.

६.८ विद्यार्थी लाभाच्या योजना (उदा. शिष्यवृत्ती योजना, मोफत गणवेश व लेखन साहित्य वाटप) इ.साठी निकषानुसार लाभार्थी निवडण्याकरिता वेगळी माहिती भरून घेण्याची आवश्यकता भासणार नाही. तसेच लाभार्थ्यांच्या/त्यांच्या पालकांच्या बँक खात्यामध्ये लाभाची रक्कम ऑनलाईन जमा करण्यात येईल.

६.९ विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांची आवेदनपत्रे स्वतंत्र भरून न घेता याच माहितीच्या माध्यमातून भरून घेण्याचा मानस आहे. त्यादृष्टीने कार्यवाही सुरु आहे.

६.१० विद्यार्थ्यांची दैनंदिन माहिती तयार करणे, प्रगतिपुस्तके तयार करणे, ती अद्ययावत ठेवणे, जपून ठेवणे, इ. बाबींसाठी शिक्षकांना लागणाऱ्या वेळेत बचत होणार आहे.

उपरोक्त माहिती ही यापूर्वी सातत्याने हार्ड कॉपीच्या स्वरूपात घेतली जात होती. यापुढे ही माहिती ऑनलाईन स्वरूपात व काही ठराविक वेळीच घेतली जाणार आहे. त्यामुळे शिक्षक, मुख्याध्यापक, संस्थाचालक, अधिकारी यांचा खूप मोठया प्रमाणावर वेळ वाचणार आहे तसेच श्रमाचीही बचत होणार आहे. सर्व प्रकारची माहिती एका क्लिकवर उपलब्ध होणार असल्याने प्रशासनामध्ये गतिमानता, पारदर्शकता येणार आहे. शिक्षक, मुख्याध्यापक, प्रशासन यांचा आत्मविश्वास उंचावण्यास प्रोत्साहन मिळणार आहे.

७. उपरोक्त तीनही database मध्ये भरलेल्या सर्व माहितीच्या आधारे Udise प्रपत्रामधील माहिती तयार होणार आहे. त्यामुळे यापुढे स्वतंत्रपणे Udise प्रपत्र भरून घेण्याची आवश्यकता भासणार नाही. त्यामुळे विविध प्रकारच्या माहितीची द्विरुक्ती होणार नाही.

८. राज्याने शिक्षण विभागासाठी शाळा, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थ्यांसाठी सरल ही संगणक प्रणाली विकसित केली आहे. सदरची प्रणाली शालेय शिक्षण विभागासाठी एकमेव (unified) संगणक प्रणाली राहणार आहे. या माहितीशिवाय अन्य कोणत्याही स्वरूपातील माहिती यापुढे विविध स्तरांवरून मागविण्याची आवश्यकता भासणार नाही.

९. शालेय शिक्षण विभागाच्या www.education.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर संस्था, शाळा, कर्मचारी व विद्यार्थी या सर्वांची माहिती ऑनलाईन पध्दतीने भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून

देण्यात आली आहे. त्यासाठी संस्था रजिस्ट्रेशन, शाळा, स्टाफ व विद्यार्थी यासाठी स्वतंत्र लिंक उपलब्ध आहे. त्यानुसार योग्य लिंक निवडून पुढील बाबींसंबंधी माहिती भरावी.

१. संस्था माहिती (Sanstha Registration) - स्थानिक स्वराज संस्था, राज्य व केंद्रशासनाच्या शाळा वगळता इतर सर्व शाळा या खाजगी संस्था व्यवस्थापनाच्या नियंत्रणाखाली चालतात. अशा शाळांसाठी त्यांची संस्था व त्या संस्थेचे सर्व तपशील याचे रजिस्ट्रेशन संस्था लॉगिनला जावून करावयाचे आहे. संस्था लॉगिन करून संस्था नोंदणी केल्याशिवाय शाळांना शाळा लॉगिनमध्ये माहिती भरता येणार नाही.

२. शाळांची माहिती (School Database) -

- राज्यातील सर्व मान्यता प्राप्त शाळांना Udisse संकेतांक मिळाला आहे. या संकेतांकाचा उपयोग करून शाळा लॉगिनला जावून मुख्याध्यापकांनी आपल्या शाळेची सर्व माहिती भरावयाची आहे. प्रत्येक स्क्रीनवर Udisse मध्ये उपलब्ध असलेली माहिती प्रदर्शित केली आहे.
- या माहितीमध्ये त्रुटी असल्यास ती अद्ययावत (Update) करण्याची तरतूद आहे. माहिती अंतिम केल्यानंतर या माहितीमध्ये बदल करता येणार नाही. मात्र या माहितीमध्ये त्रुटी असल्याचे निदर्शनास आल्यास केंद्रप्रमुख ही माहिती संबंधित शाळेस परत (return) करू शकतात. मात्र स्वतःच्या लॉगिनला जावून माहितीमध्ये दुरुस्ती ही केवळ मुख्याध्यापकच करू शकतात. ग्रामीण भागात केंद्र प्रमुखांनी व शहरी भागात वॉर्ड प्रमुखांनी प्रत्येक शाळेची माहिती तपासून अंतिम करावयाची आहे.

३. शिक्षक/शिक्षकेतर (कर्मचारी) माहिती (Staff Database) -

- प्रत्येक शाळेमध्ये असणा-या शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचा-यांची बहुतांश माहिती ही Udisse व Shalarth या प्रणालीमध्ये उपलब्ध आहे. Udisse व शालार्थमधील प्रत्येक कर्मचा-याची असणारी माहिती ही संकेत स्थळावरील स्टाफ लिंकवर उपलब्ध करून दिली आहे.
मुख्याध्यापकांनी लॉगिन केल्यावर निवडलेल्या विविध टप्प्यावर कर्मचारीनिहाय उपलब्ध असणारी माहिती दिसणार आहे. या माहितीमध्ये चूक असल्यास **जन्मतारीख वगळता** इतर सर्व प्रकारच्या माहितीमध्ये संबंधित कर्मचाऱ्याच्या सेवापुस्तकातील मूळ माहितीनुसार आवश्यक त्या दुरुस्त्या मुख्याध्यापकांनी करावयाच्या आहेत. केवळ जन्मतारखेमध्ये दुरुस्ती असेल तर अशी दुरुस्ती सेवापुस्तकाच्या पुराव्यासह दाखविल्यास सेवापुस्तकातील जन्मतारखेच्या नोंदीप्रमाणे ती केवळ संबंधित तालुक्याच्या गटशिक्षणाधिका-यांना/शहर समूह साधन केंद्र समन्वयक यांनाच करता येईल. गटशिक्षणाधिका-यांनी/वॉर्ड प्रमुखांनी स्वतः संबंधित कर्मचा-यांच्या सेवापुस्तक व इतर आवश्यक बाबींची खातरजमा करून जन्मतारखेची अचूक नोंद करावयाची आहे. ही नोंद अंतिम असेल. त्यामध्ये

त्रुटी राहिल्यास त्यास गटशिक्षणधिकारी/शहरी समूह साधन केंद्र समन्वयक हे स्वतः जबाबदार राहतील. कर्मचाऱ्यांच्या जन्मतारखेत बदल करण्याचे अधिकार गटशिक्षणाधिकारी यांना दिलेले नाहीत. ते अधिकार पूर्वीच्या कार्यपध्दतीप्रमाणेच संबंधित अधिकाऱ्यांना राहतील. या डाटाबेसमधील सर्व कर्मचा-यांची माहिती अचूक भरली जाईल याची दक्षता घ्यावी.

४. विद्यार्थी माहिती (Student Database) -

- यात शाळेमध्ये प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांची संपूर्ण माहिती भरावयाची आहे. कोणतीही माहिती अपूर्ण राहणार नाही याची दक्षता घ्यावयाची आहे.
- विद्यार्थ्यांची संपूर्ण माहिती, तसेच त्या वर्षामध्ये घेतलेल्या विविध चाचण्या/परीक्षा/विविध नोंदीमधील संपादणुकीची माहिती संबंधित रकान्यात भरावयाची आहे.
- विद्यार्थ्यांचे नाव, आईचे नाव, जन्मठिकाण, जन्मतारीख, धर्म व जात या बाबतची माहिती शाळेच्या जनरल रजिस्टर मधील नोंदीनुसारच असाव्यात.
- माहिती भरताना किंवा भरल्यानंतर ती चुकली असल्याचे निदर्शनास आल्यास ती तात्काळ दुरुस्त करावयाची आहे.
- मुख्याध्यापक प्रत्येक वर्गासाठी असलेल्या तुकड्यांची संख्या प्रथमतः निश्चित करतील व त्यानंतर मुख्याध्यापकांकडून प्रत्येक वर्गशिक्षकांना लॉगिन तयार करून दिले जातील. प्रत्येक वर्गाच्या तुकड्यांच्या संख्येनुसार सदर तुकड्यांतील विद्यार्थ्यांची माहिती भरण्याची जबाबदारी संबंधित वर्गशिक्षकांची राहिल.
- सदर माहिती भरल्यानंतर ती माहिती मुख्याध्यापकांनी तपासून अंतिम करावयाची आहे.
- या प्रणालीद्वारे प्रत्येक विद्यार्थ्यांचा एक युनिक विद्यार्थी आयडी तयार होणार आहे. सदर युनिक आयडी हा विद्यार्थ्यांच्या सर्व शैक्षणिक बाबींसाठी वापरला जाईल. सध्या युनिक आयडी तयार होत असला तरी ज्या मुलांचे आधारकार्ड तयार झाले आहे त्यांच्या आधारकार्डची माहिती भरावयाची आहे. सर्व मुलांचे आधारकार्ड तयार झाल्यावर व त्याची माहिती भरल्यावर फक्त आधार क्रमांकास युनिक आयडी समजले जाणार आहे.

उपरोक्त माहिती भरण्यासाठी पुढीलप्रमाणे कार्यपध्दती निश्चित करण्यात येत आहे.

१. सर्व data base मध्ये माहिती भरण्यासाठी शिक्षण संचालकांपासून सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व शाळांच्या मुख्याध्यापकांना महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे ३० यांच्यामार्फत प्रशिक्षण देण्यात येईल. या प्रशिक्षणामध्ये सर्व प्रकारच्या शंकांचे निरसन केले जाईल.

२. प्रत्येक शाळेकरिता मुख्याध्यापकास स्वतंत्र लॉगिन आयडी देण्यात आला आहे. प्रत्येक वर्गासाठी/तुकडीसाठी वर्गशिक्षकास मुख्याध्यापकांनी आपल्या शाळेतील सर्व वर्गशिक्षकांकरिता लॉगिन आयडी तयार करून द्यावयाचे आहेत.

३. शिक्षण संचालक, विभागीय शिक्षण उपसंचालक, शिक्षणाधिकारी, गटशिक्षणाधिकारी केंद्रप्रमुख, शहरी समूह साधन केंद्र समन्वयक इत्यादींना देखील लॉगिन आयडी देण्यात आला आहे.

४. माहिती भरण्याची व अंतिम करण्याची जबाबदारी निश्चित केलेले अधिकारी -

क्र.	डाटाबेस	माहिती भरणारा प्राधिकृत अधिकारी	माहिती अंतिम करणारा प्राधिकृत अधिकारी	माहिती पडताळणी करणारा अधिकारी
१.	संस्था	संस्था	शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक/शिक्षण निरीक्षक	शिक्षण उपसंचालक
२.	शाळा	मुख्याध्यापक	केंद्र प्रमुखवॉर्ड/अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/शहर साधन केंद्र समन्वयक
३.	शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी	मुख्याध्यापक	केंद्र प्रमुखवॉर्ड/अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/शहर साधन केंद्र समन्वयक
४.	विद्यार्थी	वर्ग शिक्षक	मुख्याध्यापक	केंद्र प्रमुखवॉर्ड/अधिकारी
५.	कर्मचाऱ्यांच्या जन्मतारखेच्या नोंदीतील तफावत दूर करणे.	गटशिक्षणाधिकारी/शहर साधन केंद्र समन्वयक	---	संबंधित शिक्षणाधिकारी/शिक्षण निरीक्षक/शिक्षण प्रमुख/प्रशासन अधिकारी

५. प्रत्येकाने आपला लॉगिन आयडी व पासवर्ड लक्षात ठेवावयाचा आहे. संबंधितांची बदली झाल्यास सदर पासवर्ड त्या जागी येणा-या नवीन कर्मचा-यांकडे गोपनीयरित्या सोपवावयाचा आहे. स्वतःचा पासवर्ड दुसऱ्यास दिल्यामुळे अथवा स्वतः चुकीची माहिती भरल्यास वा स्वतःच्या लॉगिनला दुसऱ्याने माहिती भरल्यास या बाबत Information Technology Act, २००० मधील तरतुदीनुसार सदर अधिकारी/कर्मचारी कारवाईस पात्र राहतील.

६. संस्था लॉगिन करून आपल्या जिल्हयातील सर्व संस्थांची माहिती संबंधित संस्थांकडून भरून घेण्याची जबाबदारी शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)/शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई यांचेवर सोपविण्यात येत आहे. त्यांनी आपल्या जिल्हयामध्ये कार्यरत असलेल्या (मुख्यालय असलेल्या) सर्व संस्थांकडून लॉगिन करून या संस्थांकडून ऑनलाईन रजिस्ट्रेशन करून घेऊन सर्व माहिती भरून घेतल्याची खात्री करावी.

७. School, Staff database मध्ये सर्व माहिती शाळा स्तरावर अंतिम केल्यानंतर ती केंद्रप्रमुख/वॉर्ड प्रमुखांनी स्वतःच्या लॉगिनला जाऊन अंतिम करावयाची आहे. या माहितीमध्ये त्रुटी असल्यास सदर शाळेची माहिती संबंधित शाळा लॉगिनला परत पाठवून मुख्याध्यापकांकडून आवश्यक दुरुस्त्या करून घ्यावयाच्या आहेत.

८. प्रत्येक अधिकारी स्वतःच्या लॉगिनला जाऊन आपल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व शाळांची माहिती पाहू शकतील. मात्र त्यामध्ये सुधारणा करू शकणार नाहीत. संबंधित अधिका-यांना शाळेच्या माहितीमध्ये त्रुटी असल्याचे निदर्शनास आल्यास संबंधित स्तरावर शाळा डाटाबेस मधील माहिती परत करून भरण्यासाठी सांगता येईल. शाळांची, कर्मचा-यांची व विद्यार्थ्यांची माहिती दुरुस्त करण्याची जबाबदारी केवळ प्रकरणपरत्वे मुख्याध्यापक, वर्गशिक्षकांची राहिल.

९. संकेतस्थळावर प्रत्येक डाटाबेसची माहिती भरण्याकरिता, screen पाहण्यासाठी इंग्रजी व मराठी या दोन माध्यमांचा उपयोग केला आहे. वापरकर्त्यास आवश्यकतेनुसार योग्य माध्यमाची निवड करता येईल.

१०. प्रत्येक प्रणालीमध्ये माहिती भरण्याकरिता इंग्रजी व मराठीमध्ये User Manual व दृकश्राव्य माध्यमातून प्रशिक्षण साहित्य उपलब्ध करून दिलेले आहे. त्याचाही उपयोग माहिती भरताना करता येईल.

११. माहिती भरताना अडचणी आल्यास संकेत स्थळावरील मदत कक्षामध्ये (Help Desk) शाळेच्या कार्यक्षेत्रातील केंद्रप्रमुख, गटशिक्षणाधिकारी, शिक्षणाधिकारी यांचे संपर्कासाठी दूरध्वनी क्रमांक दिले आहेत. अडचणी दूर करण्यासाठी प्रथमतः संबंधित अधिकाऱ्यांशी संपर्क साधावा.

१२. तालुका, जिल्हा, विभाग व राज्यस्तरावर data entry मधील त्रुटी तपासून पूर्तता करून दुरुस्त करून घेण्याची जबाबदारी पार पाडण्यासाठी प्रत्येक स्तरावर तांत्रिक व प्रशासकीयदृष्ट्या अनुभवी पात्र

व्यक्तींची समन्वय समिती (Co-ordination Committee) तयार करावी. त्याची माहिती excel sheet मध्ये पुढील नमुन्यात प्रत्येक टप्प्यावर ठेवावी.

School, Teacher, Student database Co-ordination Committee

Level - Cluster /Block/District/Division/State

Code - (Enter your code)

S.No.	Name	Designation	Mobile No.	Email-ID
१				
२				

ही समिती प्रत्येक स्तरावर येणा-या तांत्रिक व प्रशासकीय अडचणींचे निरसन करेल.

१३. तालुका, जिल्हा, विभागनिहाय व राज्यस्तरावरील समन्वय समितीची माहिती फक्त इंग्रजीमध्ये वरील नमुन्यात support.education@maharashtra.gov.in या ई-मेल आयडीवर दिनांक १५ जुलै, २०१५ पूर्वी पाठवावी. सदर माहिती उपरोक्त संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात येईल. त्यामुळे शाळांना संबंधित स्तरावर संपर्क साधता येईल.

माहिती भरताना संबंधित स्तरावर मार्गदर्शन न मिळाल्यास मर्यादित कालावधीसाठी हेल्पलाईन सुरु केल्या आहेत. त्याकरिता पुढील हेल्पलाईन क्रमांकावर संपर्क साधावा. मात्र अगदी किरकोळ बाबींसाठी हेल्पलाईनवर दूरध्वनी करू नये.

हेल्पलाईन क्रमांक - १८०० २३३ ०७००, १८०० २३३ ०८००

(वेळ - सकाळी ८.०० ते सायंकाळी ८.०० पर्यंत कार्यालयीन कामाचे दिवशी)

१५. संकेतस्थळावर संबंधित केंद्रे, तालुका व जिल्हा स्तरावरील संबंधित अधिकाऱ्यांचे दूरध्वनी क्रमांक उपलब्ध करून दिले आहेत. त्या अनुषंगाने मुख्याध्यापक/केंद्रप्रमुख यांनी संबंधित स्तरावरील अधिकाऱ्यांकडून आवश्यकतेनुसार मार्गदर्शन घ्यावे.

१६. शाळा व विद्यार्थी प्रणालीमध्ये माहिती भरण्यासाठी मुख्याध्यापक/वर्गशिक्षक/संस्था इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध असणाऱ्या मोबाईल फोन वरूनही माहिती भरू शकतात.

१७. विद्यार्थी डाटाबेसमधील माहिती भरण्यासाठी कालावधी लागणार आहे. इंटरनेटची समस्या असल्यास उपरोक्त संकेत स्थळावरील विद्यार्थी (student) database हे Application इंटरनेटची सुविधा असलेल्या ठिकाणावरून download करून घेण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. या Application मध्ये विद्यार्थ्यांची माहिती ऑफलाईन पध्दतीने भरून ती पुन्हा इंटरनेटची सुविधा असलेल्या ठिकाणी उपरोक्त संकेतस्थळावर upload करण्याची सुविधा देण्यात आली आहे.

१८. राज्यात ग्रामीण व शहरी क्षेत्रात एकूण ४०८ गट व शहर साधन केंद्र कार्यरत आहेत. तसेच ८००० माध्यमिक शाळांमध्ये ICT प्रयोगशाळा उपलब्ध आहेत. त्याठिकाणी इंटरनेटची पूर्णवेळ सुविधा उपलब्ध आहे.

१९. शिक्षण उपसंचालकांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये ज्या उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये माहिती तंत्रज्ञान हा विषय सुरु करण्यास परवानगी दिलेली आहे, अशा सर्व शाळांमधील इंटरनेट सुविधा उपलब्ध आहे. या सुविधेचा उपयोग इतर शाळांना करून द्यावा.

२०. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक), शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई, शिक्षणाधिकारी/शिक्षण प्रमुख/प्रशासन अधिकारी महानगरपालिका यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रात इंटरनेट सुविधेसह संगणक उपलब्ध असणा-या शाळा/संस्थांची यादी करावी. या शाळांमधील इंटरनेट सुविधा इतर शाळांना उपलब्ध करून देण्यासाठी वेळेचे नियोजन करून योग्य ती कार्यवाही करावी.

२१. उपरोक्त सर्व माहिती ही शासकीय स्तरावर इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध असलेल्या शाळा/केंद्र/संस्था या ठिकाणावरूनच ऑनलाईन पध्दतीने भरावी. कोणत्याही परिस्थितीत माहिती भरण्यासाठी सायबर कॅफे किंवा खाजगी केंद्रांचा उपयोग करू नये.

२२. सर्व संस्था, शाळा, कर्मचारी, विद्यार्थी यांची सर्व माहिती दिनांक ३० सप्टेंबर, २०१५ पूर्वी ऑनलाईन भरली जाईल याची संबंधित स्तरावरील यंत्रणेने खात्री करावी.

२३. सर्व शाळांमधील कर्मचारी व विद्यार्थ्यांची माहिती भरून ती अंतिम करून घेण्यासाठी पुढीलप्रमाणे जबाबदा-या निश्चित करण्यात येत आहेत.

शाळांचा प्रकार	स्तर				
	केंद्र	तालुका	जिल्हा	विभाग	राज्य
१) प्राथमिक शाळा	केंद्र प्रमुख/ वॉर्ड अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/ शहर साधन केंद्र समन्वयक	शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक)/प्रशासन अधिकारी/शिक्षण प्रमुख/ शिक्षणाधिकारी म.न.पा.	विभागीय शिक्षण उपसंचालक	शिक्षण संचालक (प्राथमिक)
२) प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शाळा	केंद्र प्रमुख/ वॉर्ड अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/ शहर साधन केंद्र समन्वयक	शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक)/ प्रशासन अधिकारी/शिक्षण प्रमुख/ शिक्षणाधिकारी म.न.पा.	विभागीय शिक्षण उपसंचालक	शिक्षण संचालक (प्राथमिक)

३) माध्यमिक शाळा	केंद्र प्रमुख/ वॉर्ड अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/ शहर साधन केंद्र समन्वयक	शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)/शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई	विभागीय शिक्षण उपसंचालक	शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक)
४) उच्च माध्यमिक शाळा	केंद्र प्रमुख/ वॉर्ड अधिकारी	गटशिक्षणाधिकारी/ शहर साधन केंद्र समन्वयक	शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)/शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई	विभागीय शिक्षण उपसंचालक	शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक)

२४. राज्यस्तरावर आपापल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व शाळा, कर्मचारी व विद्यार्थ्यांची माहिती अंतिम करून घेण्याची जबाबदारी शिक्षण संचालक (प्राथमिक), शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी आपल्या अधिनस्थ शाळांमधील सर्व डाटाबेसची माहिती भरल्याचा प्रगती अहवाल प्रत्येक आठवड्याच्या सोमवारी प्रधान सचिव व आयुक्त (शिक्षण) यांना सादर करावा.

२५. आदिवासी विकास विभाग, सामाजिक न्याय विभाग इ. इतर विभागाच्या सर्व शाळा, शिक्षक, विद्यार्थी यांची माहिती भरून घेण्याची जबाबदारी संबंधित विभागाच्या क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांची आहे. यासाठी त्या विभागाच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना शालेय शिक्षण विभागाचे अधिकारी मार्गदर्शन करतील.

शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांनी दिनांक ०१ ऑक्टोबर, २०१५ रोजी सर्व डाटाबेसमधील माहिती भरून ती अंतिम केल्याचा अहवाल प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग) व आयुक्त (शिक्षण) यांना सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०७०३१६४८५४८६२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नंदकुमार)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२

२. मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२
३. मा.मंत्री (आदिवासी विकास विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२
४. मा.प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२
५. सचिव (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२
६. सचिव (आदिवासी विकास विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२
७. आयुक्त, शिक्षण महाराष्ट्र राज्य, पुणे १
८. शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
९. शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१०. शिक्षण संचालक (अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
११. संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे
१२. संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे
१३. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र राज्य प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई
१४. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे
१५. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद, पुणे
१६. सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक नियोजन व प्रशिक्षण संस्था, औरंगाबाद
१७. प्रशासकीय अधिकारी, राज्य शैक्षणिक तंत्रज्ञान संस्था (बालचित्रवाणी), पुणे
१८. सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
२०. सर्व प्राचार्य, डाएट
२१. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक, माध्यमिक, निरंतर)
२२. सर्व शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई
२३. शालेय शिक्षण विभागातील-सर्व कार्यासने
२४. निवड नस्ती (संगणक)